
1990-cı İLLƏR AZƏRBAYCAN ANİMASİYA KİNOSUNDA MÖVZU VƏ ÜSLUB AXTARIŞLARI

Azərbaycan kinosunda hələ 1980-ci illərdən etibarən yeni yaradıcılıq axtarırlarımüşahidə olunurdu. Bu illərdə çəkilən filmlər istər janr-üslub, istərsə də mövzu baxımından fərqlənirdi. Aşkarlıq adlanan həmin dövrdə yaradılan əsərlərdə artıq demokratiya meylləri hiss olunurdu.

Ölkədə gedən ictimai-siyasi hadisələr və dəyişikliklər bir çox sahələr kimi, incəsənətə, o cümlədən kinematoqrafiyaya da təsirsiz ötüşmürdü. İqtisadi böhran və maddi çatışmazlıqlarla üz-üzə qalan və problemin həlli yönündə yeni-yeni yollar axtaran “Azərbaycanfilm” kinostudiyası çıxış yolunu nəzdindəki bir çox şöbələrin və studiyaların müstəqil fəaliyyətində gördü.

1990-cı ilin aprel ayında Sovet İttifaqında ilk dəfə Azərbaycan multiplikatorları təsərrüfatın icarə formasına keçdilər. Multiplikasiya sexinin adı da dəyişdirilərək, “Azanfilm” Yaradıcılıq-İstehsalat Birliyi oldu. “Azanfilm” sözü Azərbaycan animasiya filmləri mənasını daşıyırdı. Həmin vaxtdan etibarən, ölkəmizdə multiplikasiya sözü animasiya sözü ilə əvəzlənməyə başlandı. Belə ki, Sovet İttifaqında multiplikasiya (çoxalma) dedikləri kino növünü bütün dünyada animasiya (canlandırma) adlandırırdılar.

Ölkəmiz müstəqillik qazandıqdan sonra Azərbaycan animatorları sərbəstlik əldə etsələr də, çoxlu problemlərlə də üz-üzə qaldılar. Bu dövrdə kadr çatışmazlığı problemi daha da dərinləşdi. Bir çox gənc animatorlar ölkəni tərk edib xarici ölkələrə üz tutdular. Amma bununla yanaşı, bu işin fədailəri də vardı ki, onlar maddi çətinliklərə baxmayaraq, yaradıcılıq axtarışlarını davam etdirirdilər.

Xarici kino tənqidçiləri Sovet animatorlarını senzuradan qorxduqlarına görə ancaq folklora və uşaq mövzularına müraciət etməkdə qınayırdılar. 1990-cı illərdə Azərbaycan animatorları üçün bu baxımdan azad seçim imkanları yaranmışdı. Həmin illərdə “Azanfilm”də çəkilən filmlərin çoxu böyüklər üçün nəzərdə tutulurdu. Mövzu seçimində sərbəstlik qazanmış animatorlarımız tarixi, ictimai-siyasi mövzulara daha çox müraciət edirdilər. Bu dövrdə

çəkilən filmlərdə əvvəlki illərdən fərqli olaraq, dini meyllər hiss olunsa da sözsüz ki, əsas mövzulardan biri Qarabağ müharibəsi idi. 1990-cı illərin animasiya filmləri obrazları baxımından həm də güclü antropomorfizmi ilə seçilirdi. Əksər qəhrəmanları insanlar olan bu filmlərdə, hətta əşyalar, heyvan və bitkilər də antropomorfik səciyyə daşıyırdı. Bu illərin animasiya filmlərində bədbinlik, melanxoliya güclü olsa da, filmlərin sonu adətən nikbinliklə, sülhə, əmin-amanlığa inam və çağırışla qurtarırdı.

Müstəqilliyimizin ilk illərində “Azanfilm” və “Birlik” studiyalarında 20-yə yaxın animasiya filmi çəkilməmişdi. Yeni mövzu və üslub axtarışlarına görə onların arasında ən çox diqqəti çəkənlər “Bir dəfə, haradasa”, “İthaf”, “Güzgü”, “Dəniz səyahəti”, “Lağım” kimi filmlərdir. Həmin dövrdə dünya animasiya kinosunda artıq çoxdan kompüter texnologiyaları tətbiq olunsa da, Azərbaycanda avadanlıq və kadr çatışmazlığı səbəbindən hələ də ənənəvi üsullarla – qrafik, applikasiya, kukla filmləri çəkilirdi.

1990-cı ildə “Azanfilm”də çəkilən 9,1 dəqiqəlik “Bir dəfə, haradasa” filmi [4] siyasi satira idi. Rejissor Vahid Talıbov Oqtay Mirqasimovun ssenarisi əsasında çəkdiyi bu filmə görə 1993-cü ildə Bakıda Azərbaycan filmlərinin II festivalında “ən yaxşı animasiya filminə görə” priz və diploma layiq görülmüşdü.

Filmdə hadisələr onunla başlayır ki, ac kütlə tribunada əl-qolla danışan adama etirazlarını bildirirlər. Tribunadakı adam kütlənin qabağına ərzaq atır. Kütlə ərzağı göydə qamarlayıb dağılışır. Halbuki “İstefa” deyər qışqırışırdılar. Öndə gələn, kütlənin lideri sayılan adam sıranı birinci tərək edir. İkinci etiraz mitinqindən sonra tribunadakı adam kütlənin öndərinin döşünə medal taxır. Bundan sonra kütlənin inadı yenidən qırılır. Üçüncü dəfə adamların üstünə tank yeridilir. Adamlardan qaçan qaçır, ölən ölür. Meydanda qalan döşü medallı öndərin başına isə kürsüdəki adam daş tökür, o, daş-qalaq altında qalır. Tribunadakı adam ölçülərinə görə digərlərindən nəhəngdi, əmrləri də sözsüz yerinə yetirilir. Göründüyü kimi, filmdə 1990-cı ildə Bakıda cərəyan edən ictimai-siyasi hadisələr, 20 yanvar faciəsi bədii şəkildə öz əksini tapıb.

Filmin strukturu olduqca maraqlı - tsiklvari qurulub. Əslində hadisələrin başlanğıcı filmin sonunda verilir. Rəngli, gözəl bir evdə gənc adam ud çalır. Çılpaq ac kütlə onun varlı evinə hücum edir. O, bu adamlarla arasına divar hö-rür və udunu çalmağa davam edir. Ac, çılpq kütlə divarı sökməyə müvəffəq olur. Kütlə həyətdəki çarhovuzun belə suyunu içir, çarhovuzdakı balığı diri-diri udur. Ud çalan adam divarını bərpa edir. Amma divar təzədən uçurdulur, adamın evi yandırılır. Adam udunu atıb qaçır. Udu belə udan ac, dağıdıcı

kütlə adamın cənnətini məhv edir və onu önünə qatıb qovur, adam ac kütlənin öndərinə çevrilir. Tsikl qapanır. Deməli, özü tox ikən kütlələrin qeydinə qalmayan, kütləylə arasına divar hörən adam hər şeyi əlindən çıxandan sonra kütlənin qabağına düşübmiş.

Filmdə adamlar çılpaq və qrotesk şəkildə canlandırılır. Nəhəng, eynəkli adam belə şalvarsız təsvir olunur. Həmin adam söyüş söyərək kütlənin üstünə yönəltdiyi tankın lüləsini şalvarından çıxardır. 1980-ci illərin axırı 90-cı illərin əvvəllərində baş verən siyasi hadisələrdən ironik dillə söz açan film əslində bütün zamanlar üçün aktualdı.

Öz dövrü üçün çox cəsarətli çəkilmiş filmin təsvir vasitələri də olduqca maraqlı tapılıb, müəlliflər detallarla çox yaxşı işləyiblər. Ac kütlənin varlı adamın bağındakı diri ceyranı, hətta udu udması çox maraqlı metaforadır. Filmin quruluşçu rəssamı Elçin Məmmədov, operatoru Ramiz Ağayev, bəstəkarı Mobil Babayevdir.

1990-cı ildə “Azanfilm” də çəkilən növbəti, “İthaf” adlı film [6] Stalin repressiyasından və onun qurbanlarından bəhs edir. Applikasiya üsulu ilə dram janrında çəkilmiş filmin rejissoru, ssenari müəllifi və quruluşçu rəssamı Şamil Nəcəfzadədir.

Film Sibirə sürgün edilmiş adamın qarlı meşədə isti evini, ocağını yada salıb xiffət çəkdiyini əks etdirən kadrlarla başlayır. Onun qulağına gah əzan, gah da anasının səsi gəlir (Yeri gəlmişkən, “İthaf” filmi “Tülkü həccə gedir” filmindən sonra ilk animasiyadır ki, ekrandan əzan səslənir). Sürgündə əziyyət çəkən qəhrəmanın uşaqlığı, Novruz bayramında anasına şəkərbura bükməyə kömək eləməyi yadına düşür, gözlərinin qabağına Novruz xonçası gəlir. Novruz da, əzan səsi də onun özü kimi həbs olunub. Təsadüfi deyil ki, filmdə Hüseyn Cavidin “Qəzəl” şeirindən və Azərbaycan xalq musiqisindən istifadə olunub.

Film 1991-ci ildə Oberhausen Beynəlxalq kinofestivalında diplomla, elə həmin il Kiyevdə “KROK-91” Beynəlxalq Animasiya filmləri federasiyasının (ASLFA) festivalında “ən uğurlu debüt işi” kimi mükafatla təltif olunmuş, 1991-ci ildə Bakıda “Şərqdən baxış” Beynəlxalq kinofestivalında “ən yaxşı animasiya filmi” adına layiq görülmüşdü.

1990-cı illərdə “Azanfilm” studiyası ilə yanaşı, kinostudiyanın “Birlik” studiyası da animasiya filmləri çəkirdi. Onlardan Firəngiz Qurbanovanın çəkdiyi “Keşikçi”, “Yaramaz kral”, “Şahzadə qız”, “Ad günü”, “İfritə Meymunə”, “Zəka yatarsa” filmləri öz dəsti-xəttinə, mövzusuna görə xeyli fərq-

lənirdi. Ümumiyyətlə, Firəngiz Qurbanovanın rejissor fantaziyası olduqca zəngindir, onun qəhrəmanları qrotesk, məzəli və maraqlıdırlar. Bundan əlavə, F.Qurbanova çekdiyi animasiya filmlərində öz qadın dünyasını, qadın baxışlarını və dünyagörüşünü də əks edirməyi bacarır. Məsələn, “Şahzadə qız” filmində [9] Yaramaz klonla Kürən klonun timsalında müxtəlif tip kişilərin qadına münasibəti göstərilir. Kürən Şahzadə qıza qarşı nə qədər xeyirxah və alicənabdırsa, Yaramaz bir o qədər kobud və təcavüzkarıdır. Şahzadə qızın da onlara münasibəti əlbəəttə, bir-birindən fərqlənir. Kürənin çirkli paltarlarını yuyan, ona qayğı göstərən Şahzadə qız ona qarşı kobudluq edən Yaramaza sillə vurur.

“Birlik ” studiyasında Belarusiya Animasiya Mərkəzinin sifarişi ilə çekilən 33 dəqiqəlik “Keşikçi” (1990) filmi siyasi satira idi və Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsindən bəhs edirdi. Filmin rejissoru və ssenari müəllifi Firəngiz Qurbanova, operatoru Kabul Rəsulov, multiplikasiya rəssamı Vladimir Şevçenko idi.

1991-ci ildə rejissor Elçin Axundovun (ssenari müəllifi Tofiq Mirzə, quruluşçu rəssam Gülşən Quliyeva, operator Ramiz Ağayev, bəstəkar Eldar Mansurov) “Azanfilm”də çekdiyi “Güzgü” animasiya filmi [5] də əslində Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə həsr olunub. İlk baxışdan fantastik və yumoristik nağıl təsiri bağışlayan filmə bu münaqişədən mətnaltı söz edilir, olduqca maraqlı detallarla ciddi mesajlar verilir. Filmə güzgüdən çıxaraq çirkab yayan çobanın qoyun yox, məhz donuz otarması da rejissorun müəllif yozumundan irəli gəlir.

Azərbaycan xalq nağıllarının motivlərindən istifadə olunan filmin süjetində günəşli bir gündə çayın kənarında qoyulmuş təmiz aynada gözəl bir qız saçlarını darayır. Milli geyimdə təsvir olunan qız saçlarını darayandan sonra durub gedir. Güzgü tək qalır. Bir qurbağa peyda olur, güzgünün üzünə palçıq sıçradır. Güzgünün üzünə düşən palçıqdan ikibaşlı qərribə bir quş əmələ gəlir. Natəmizlikdən yaranan bu quş yumurtlayır. Yumurtanın içindən balaca bir ev çıxır. Evin qabağında donuzlar gəzişir. Evdən balaca kişi çıxır. Kişi güzgüyə baxır, sonra qaçıb arvadını çağırır. Daxmadan qoca bir qarı və uşaq çıxıb gəlir. Uşaq güzgüdə gördüyü uşağa əl uzadıb, onu ordan çıxarır və ikisi oynamağa başlayırlar. Qoca qarı güzgüdən nəsil ağacını götürüb daxmaya çekilir (Qarının güzgüdən bütün nəsil-nəcəbətini çıxarmağı da rejissorun ermənilər barədə ironik yozumudur).

Kişi oynayan uşaqları görüb güzgünün sirrini kəşf edir, güzgüdən öz əksini dartıb çıxarır. Sonra özünü bu yolla çoxaltmağa başlayır. Sayları çoxaldıqca

ərazini genişlətməyə başlayırlar. İşğalçı fikirləri olan bu “kişilər” tutduqları əraziləri pis vəziyyətə salırlar. Filmin sonu nikbin qurtarır. Yuxudan ayılan qız əlindəki çaydanı su ilə doldurub güzgünün üzünə düşən ləkəni yuyur. Hər şey yoxa çıxır, yenə hər yer əvvəlki yaşıllıq və gözəllik dolu vəziyyətinə qayıdır.

Elçin Axundov müsahibələrində də qeyd edir ki, “Güzgü” filmində donuz otaran çoban erməni obrazıdır [12]. Ermənilər güzgünün üstünə ləkə kimi düşür. Elçin Axundov müsahibəsində onu da vurğulayır ki, Şamil Nəcəfzadə ilə Moskvadakı seminara göndərdiyi “Güzgü” filmi orda çox böyük səs-küyə, ermənilər arasında qalmaqla səbəb olubmuş. Donuz otaran kişinin güzgünün üzünə düşən ləkədən yaranaraq, sonra çoxalmağı, tutduğu hər yeri xaraba qoymağı o dövr üçün çox ciddi mesaj idi. Rejissorun özünün də qeyd elədiyinə görə, o vaxt hələ Azərbaycan və Ermənistan SSRİ-nin tərkibində idi. Azərbaycan müstəqilliyinə hələ qovuşmamışdı. Yaradıcı adamlar, o cümlədən animatorlarımız üçün azad söz demək çox çətin idi.

1992-ci ildə “Azanfilm” studiyasında Elçin Axundovun Maqşud İbrahimbəyovun ssenarisi əsasında çəkdiyi “Dəniz səyahəti” [7] filmi də öz siyasi baxışlarına görə seçilir. Müsahibələrindən birində “Dəniz səyahəti” filmində L.Brejnevin obrazını yaratdığını deyən Elçin Axundov [13] alleqorik şəkildə acınacaqlı taleyi olan itaətkar qoyunlardan danışır. Filmin olduqca təsirli və poetik dili var.

Qoyunlar “səhər naxıra, axşam axura” həyat tərzini keçirirlər, onlar heç nəyin fərqiə varmadan yaşayırlar. Ətrfalarında baş verənlərə, bir-birlərinə qarşı laqeyddirlər. Onların həyatı çox darıxdırıcıdır. Yalnız onların içindən hansınısa seçib yük maşınına qoyub naməlum bir yerə apardıqlarında qoyunların həyatında canlanma əmələ gəlir. Heç kim bilmir gedənləri hara aparırlar. Amma sürüdə, - “hardan bilirsiz maşında gəzmək kefdir, axı hələ belə gəzməklərdən geri qayıdıb gələn olmayıb”, - deyə sual verənlər də tapılır. Sürünün acıqlı bir iti var. Bu itdən hamı çəkinir, heç kim onun qorxusundan ayağını bir addım da kənara atmır.

Film ağ-qara çəkilib. Təkcə suiti ilə tanış olandan sonra, onunla birgə xəyal quran qoyunun təsəvvürləri rəngli göstərilir. İşlənmiş bir üsul olsa da, filmə yerinə düşür. Suiti ilə tanışlıqdan sonra qurduğu xəyallarda qoyun özgə həyat yaşayır, dənizdə yaşaya bilən məxluqa çevrilir. O suiti ilə birgə dənizin dibinə baş vurur, orda rəngarəng, gözəl bir aləmlə tanış olur. Amma hər dəfə onu bu xəyallardan çoban itinin səsi ayırır. Təsədüfi deyil ki, qoyunlardan fərqli olaraq, təkcə it rus dilində danışır, bütün əməlləri də rusca verir.

Öz xəyal dünyası olan qoyun başa düşür ki, sürüdə yaşamaq ona yaxşı heç nə vəd eləmir. Deməli, arzularının dalınca getməli, sürüdən ayrılmalıdır. Bir gün də sahilə dayanıb suitini səsləyir və həmişəlik onunla gedir. Sürüdə qalan heyvanlara isə it vədlər verir: “Sizi yaxşı həyat gözləyir!” Bu yalançı vədlərin fonunda isə qoyunları bir-bir üstünə iri hərflərlə “ƏT” yazılmış maşınlarla doldurub aparırlar. Hara getdikləri barədə heç təsəvvürləri belə olmayan bu qoyunların onlara qoşula bilməyən, sürünü tərk eləyib dəniz səyahətinə çıxan qoyuna hətta yazıqları gəlir.

Sürü təfəkkürü ilə yaşamağın adamlara heç bir xoşbəxtlik gətirməyəcəyini deyən müəlliflər filmdə acı kinayə və sarkazmdan istifadə ediblər. Film azadlıq haqqındadır. Yalnız azad ola bilən adam öz yolunu seçir, yaxşını pisdən, qaranı ağdan, həqiqəti yalandan ayıra bilir. Bəstəkar Eldar Mansurovun musiqisi də tamaşaçını çox təsirləndirir. O, müəlliflərin fikirlərini poetik şəkildə tamaşaçıya çatdırmağı bacarır.

Azadlıq barədə söhbət açan növbəti animasiya “Lağım” filmidir [11]. 1993-cü ildə rejissor Vahid Talibovun Aydın Dadaşovun ssenarisi əsasında (quruluşçu rəssam Rafiz İsmayılov, bəstəkar Mobil Babayev) çəkdiyi filmdə həbsxanadan qaçmaq istəyən dustaqlardan bəhs olunur. “Azanfilm”-in “Azərbaycanelefilm”-lə birgə çəkdiyi film üzərində azad quşların qanad çaldığı ağ divarlı həbsxananın təsviri ilə başlayır. Sonrakı kadrlarda görürük ki, dustaqlar barmaqlıqlar arxasından kədərlə baxır, dustaqxananın içindəki balaca meydançada gəzişir və yuxarıda, çox hündürdə uçan azad quşlara həsrətlə baxırlar. Həbsxana rəisi isə öz kefindədi. Filmin bir səhnəsində yanındakı qadın (çox güman ki katibəsidir) üzərində müxtəlif dillərdə “Amnistiya” yazılmış uzun bir kağızı gətirib rəisə verir. Lakin rəis dustaqları buraxmaq fikrində deyil. Qadın həbsxana rəisinə şərab süzür, o, şərab içərək patefonda musiqiyə qulaq asır, qadınla rəqs edir. Bu vaxt dustaqlar lağım atıb həbsxanadan qaçırlar. Onları bayırda səs-səsə verən qağayılar qarşılayır, sanki onlar dustaqların azadlığa çıxmalarını təbrik edirlər.

Dustaqxanadakı adamların əslində günahsız olduqlarını biz quşların onlara münasibəti vasitəsilə başa düşürük. Quşlar dustaqların başı üstündə uçur, sanki onların azad olunması üçün vurnuxurlar. Dustaqlar azad olanda isə səs-səsə verərək onları qarşılayırlar. Belə incə bir priyomla filmin yaradıcıları tamaşaçılara öz ana fikirlərini çatdırırlar. Şərab içən, rəqs edən, dustaqlar əzab çəkəndə kef çəkən dustaqxana rəisi isə ədalətli sonluqla üzləşir. Özü barmaqlıqlar arxasına düşür, ədalət zəfər çalır.

Siyasi motivli başqa bir film rejissor Elçin Hami Axundovun M.Füzulinin 500 illik yubileyinə həsr elədiyi “Söhbətül-əsmar” filmidir [10]. Diktör mətni ilə Füzulinin yaşadığı dövrdən – XVI əsr saray çəkişmələri, Şah İsmayılın Azərbaycanı birləşdirməyindən danışılır. Filmin müəllifləri M.Füzulinin ələqorik əsərini 1990-cı illərin əvvəllərində ölkəmizdəki siyasi çəkişmələrə bağlamışlar.

Filmdə hər meyvə özünü öyür, deyir meyvələrin şahı mən olmalıyam. Hərəsi də Azərbaycanın bir regionunun diliylə danışır. Tac gah bir meyvənin, gah o biri meyvənin başına düşür. Filmdə maraqlı replikalar var. Məsələn, “cəddim haqqı, başımda tacla doğulmuşam, sizin bu yalançı tacınız ma lazım deyil”- nar deyir. Sarı yemiş isə rusdillidir. Qəzəblənəndə: “Znaçit tak. Rəngi jyoltıy olmayanlar zindana salınsın” – deyə çıxmırır.

Lakin filmdə müxtəlif regionların ləhcə və şivəsindən istifadə etməsinə görə müəllifi “uşaqların ədəbi dilini korlamaqda” suçlayanlar da tapıldı. Amma əslində bu film ilk baxışdan uşaq filmi kimi görünsə də uşaqlar üçün nəzərdə tutulmamışdı. Dövrün siyasi mənzərəsini, ab-havasını əks etdirən “Söhbətül-əsmar” filmiböyüklər üçün çəkilməmişdi.

1995-ci ildə “Azanfilm” studiyasında Soltan Hacıbəylinin məşhur “Karvan” simfonik muğamı əsasında çəkilən eyniadlı filmin [8] sonuncu novellasında Xocalı faciəsi zamanı öldürülmüş körpələr, qocalar, qadınların tükürpədicə təsir bağışlayan fotoları göz önümüzdən keçir. Sözsüz, dialoqlarsız yaradılan filmdə fotolarla cizgi rəsmləri bir-birini əvəz edir. Biz görürük ki, sülhün simvolu sayılan göyərçinlər dəmir və zirehli quşlara çevriləblər, ölüm saçmaqdadırlar. Bütün bunların fonunda isə karvan yoluna davam etməkdədir. Filmin sonunda balaca oğlan uşağı əlində sülh quşu - göyərçini tutub. Bu, sülhün gələcəyinə ümididir.

Göründüyü kimi, müstəqilliyimizin ilk illərində Azərbaycan animatorları öz filmlərində azadlıq ideyasını, insanlar arasındakı yeni münasibətləri işləyir, Qarabağ mövzusunə toxunurdular. Bu dövrdə yaradılan filmlərdə yeni forma və məzmun axtarırları güclənir, daha çox aktual problemlər işıqlandırılır, sərbəst şəkildə müəllif yozumu və fiki irəli sürülürdü.

Açar sözlər: animasiya, süjet, mövzu, forma, üslub.

ƏDƏBİYYAT VƏ FİLMOQRAFIYA

1. Kazımlı A. Azərbaycan kinosu / I, Filmlərin izahlı kataloqu. 2003.
2. Vaythid M. (2012), Animasyon Filmler. Türkçe Baskı: Kalkedon yayınları, 141 səh.
3. Azərbaycan kino tarixi öçerkləri. (2001) Bakı, “Tural-Ə” Nəşriyyat-Poliqrafiya Mərkəzi, 280 səh.
4. “Bir dəfə, haradasa” <http://azerikino.com/bir-defe-1990.html>
5. “Güzgü” <http://azerikino.com/guzgu-1990-i.html>
6. “İthaf” <http://azerikino.com/ithaf-1990.html>
7. “Dəniz səyahəti” <https://www.youtube.com/watch?v=dm3e6sTT2Tk>
8. “Karvan” <http://azerikino.com/karvan-1995.html>
9. “Şahzadə qız” <http://azerikino.com/sahzade-qiz-mimo-1991.html>
10. Söhbətül-əsmar” <http://azerikino.com/sohbetul-esmar-1994.html>
11. “Lağım” <http://azerikino.com/lagim-1993.html>
12. Region TV “100 yaşa” proqramı,
http://www.myvideo.az/?video_id=2008780
13. Azadlıq, Oxu zalı <http://www.azadliq.org/a/27606839.html>

Севиндж Азимова (Азербайджан)

Поиски темы и стиля в азербайджанском анимационном кино 1990-х годов

В статье исследуются тенденции развития мультипликационных фильмов в 1990-е годы, первые годы независимости Азербайджана. Отмечается, что в этот период в азербайджанском анимационном кино наблюдались поиски новых тем и стилей.

Автор исследует новые взгляды и идеи независимости, нашедшие воплощение в 1990-е годы в азербайджанском анимационном кино, старается раскрыть идейно-художественные особенности фильмов, появившихся в этот период.

Ключевые слова: анимация, сюжет, тема, форма, стиль.

Sevinj Azimova (Azerbaijan)

**The search for themes and styles in Azerbaijan
animated film of the 1990s**

The article examines the trends in the development of animated films in the 1990s, the first years Azerbaijan's independence. It is pointed that during this period, the search for new themes and styles was observed in the independent Azerbaijan animation film.

The author studies new ideas and views of independence that were embodied in the 1990's in the Azerbaijan Animated Film, tries to reveal the ideological and artistic features of the films that appeared during this period.

Key words: animation, plot, theme, form, style.